

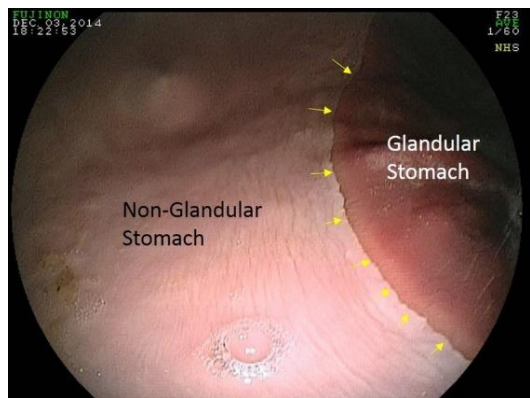

Maagzweren bij paarden

De maag van het paard

De maag van het paard is één geheel, maar heeft 2 duidelijk verschillende gebieden: een deel zonder klierweefsel en een deel mét klierweefsel.

Het bovenste 1/3e deel van de maag heeft geen klierweefsel, produceert dus ook geen

maagsap en is niet gemaakt om met maagsap in contact te komen. Het onderste 2/3e deel heeft klierweefsel dat niet alleen maagzuur produceert, maar ook een buffer (bicarbonaat). Dit deel van de maag komt daardoor wél met maagsap in contact en beschermd zichzelf hiertegen door een handig slijmlaagje te vormen dat contact voorkomt.

Afbeelding 1: Een foto in de maag genomen nadat het paard heeft gevast. Het lichtroze deel bevat geen klierweefsel (non-glandular). Het donkerroze/rode deel bevat wel klierweefsel.

Hoe ontstaan maagzweren?

Er zijn grofweg 3 manieren waarop maagzweren kunnen ontstaan:

- 1) Ulceratie van het klierloze deel om verschillende redenen (zie tabel 1).
- 2) Ulceratie van het klier deel doordat het beschermende slijmlaagje niet overal goed functioneert.
- 3) Ulceratie van het klierloze deel secundair, doordat de maag zich niet vlot kan legen (bijv. door ontsteking van de maaguitgang). Hierdoor stapelt maagsap en voer zich op en komt het hoger in de maag te liggen waar het niet hoort te komen.

Tabel 1: Risico factoren voor ulceratie van het klierloze deel van de maag.

Dieet met weinig vezels / veel krachtvoer	Intensieve arbeid / meer arbeid dan normaal
Te lange pauzes tussen maaltijden (>6uur)	Vaak of langdurig op transport
Verandering in management / stalling	Langdurig opgestald staan
Water deprivatie	Afspenen (zowel merrie als veulen)
Ziek zijn / bepaalde medicijnen / anorexie	Stress

Een paard maakt continu maagzuur aan. Een groot contrast met de mens, die dit alleen doet wanneer er eten gekauwd wordt. Door deze continue maagzuur productie is het belangrijk dat dit maagzuur op tijd gebufferd / geneutraliseerd wordt en met voedsel door kan stromen naar de darmen.

Een belangrijk mechanisme voor het bufferen / neutraliseren van maagzuur bij het paard is speeksel productie. Een paard maakt per dag zo'n 35-40 liter speeksel per dag aan! Deze hoeveelheid is voornamelijk afhankelijk van de hoeveelheid ruwvoer dat het paard gevoerd krijgt. Speeksel wordt namelijk wél gemaakt in reactie op kauwen. Dat betekent dat het belangrijk is dat een paard voldoende ruwvoer krijgt om speeksel op te produceren voordat de maaginhoud te zuur wordt. Laat een paard dus niet langer dan 6 uur zonder ruwvoer staan (max 8 uur indien het paard op stro staat). Een voerbeurt met krachtvoer doet niet veel voor de speeksel productie, het gaat dus echt om ruwvoer.

Een studie liet zien dat paarden die langer dan 6 uur geen ruwvoer ter beschikking hadden een 4x grotere kans hadden op het vormen van een maagzweer dan paarden die wél binnen 6 uur ruwvoer kregen.

Een andere studie liet zien dat een dieet met veel krachtvoer/koolhydraat een 2x zo grote kans op maagzweren geeft dan een dieet zonder veel koolhydraat. Terwijl een dieet met weinig ruwvoer zorgt voor een 4x zo hoog risico. De focus zou in eerste instantie dus moeten liggen op voldoende ruwvoer, en vervolgens pas op de ruwvoer : krachtvoer verhouding. Een studie met showpaarden liet zien dat paarden die een meer nerveuze aanleg hebben ook een grotere kans hebben op maagzweren. Een andere studie liet zien dat het simuleren van wedstrijd elementen (met de trailer naar een onbekend terrein, onbekende stal, training) kan leiden tot maagzweren. Ook langdurig transport had dit effect.

Mogelijke symptomen

Maagzweren kunnen verschillende symptomen geven, maar let op: ook bij paarden zonder symptomen kunnen maagzweren gevonden worden. Dat betekent dat niet ieder paard even duidelijk aangeeft dat hij/zij last heeft. Ook zijn eventuele symptomen soms heel vaag.

Mogelijke symptomen: Veranderde eetlust, matige body conditie / gewichtsverlies, matte vacht, knarsetanden, chagrijnig reageren op aanraking singel plaats of flanken (vaker links), gedragsveranderingen zoals nerveusheid of agressie of chagrijnigheid, problemen rondom opzadelen of rijden, opgetrokken buik, koliek (zelden)

Echter kunnen ook andere symptomen ontstaan.

Kijk ook het volgende filmpje op YouTube: 'Maagzweren Paarden 100 Seconden Dierenarts'

Diagnostiek

De enige manier om zeker te zijn dat een paard last heeft van maagzweren is door met een camera naar binnen te gaan (gastroscopie). Hiervoor kunnen wij u naar verschillende klinieken in de buurt doorsturen.

Soms willen eigenaren liever de kosten van een gastroscopie uitsparen om voor de therapie te betalen. Dat betekent dat we op basis van een sterk vermoeden (uit het verhaal, de omstandigheden, het karakter van het paard, het klinisch onderzoek en de symptomen) een therapie tegen maagzweren aangaan.

In veel gevallen zullen paarden met maagzweren binnen 14 dagen positief op de therapie reageren. Indien dit gebeurt zal de therapie af gemaakt worden (4 weken totaal). Let wel op: is er geen positieve respons op therapie binnen 14 dagen, dan betekent dit nog niet dat het paard geen maagzweer heeft, want paarden met erg uitgebreide of diepe maagzweren kunnen er langer over doen om positief te reageren.

U kunt zich voorstellen dat een gastroscopie alle twijfel weg neemt, wat wel zo fijn is. Echter begrijpen wij ook dat de therapie niet goedkoop is en er dus keuzes gemaakt moeten worden waar het geld aan uitgegeven wordt. Indien u twijfelt kunt dit altijd met ons overleggen.

Therapie

De therapie voor maagzweren bestaat uit meer dan alleen medicijnen geven. Er moet namelijk goed nagedacht worden over de oorzaak van de maagzweren, om te kunnen voorkomen dat het weer opnieuw gebeurt.

Naast overleg over management en dergelijke zullen we beginnen met een kuur omeprazole. Omeprazole verlaagt de maagzuur secretie in de maag. Er bestaan verschillende doseringen, afhankelijk van of u maagzweren wilt voorkomen (bijvoorbeeld rondom een wedstrijd) of wilt behandelen (bij maagzweren). Voor de behandeling geldt het eenmaal daags toedienen van 4mg/kg lichaamsgewicht in de mond. Voor de preventie van maagzweren is dit een kwart hiervan. In het ideale geval wordt omeprazole 30 minuten vóór een voerbeurt gegeven (dus op een niet te volle maag) om de werking te optimaliseren.

De beste therapie duur is afhankelijk van hoe diep de maagzweren gaan en hoeveel het er zijn. Kleine oppervlakkige maagzweren hebben minder lang omeprazole nodig om te herstellen dan diepere of meerdere maagzweren.

Als je een willekeurige groep paarden met maagzweren van allerlei soorten en maten bij elkaar pakt, blijkt dat ongeveer 50% met 14 dagen al van zijn maagzweer af is, ongeveer 70% met 20 dagen en 85-90% met 28 dagen. Dit is de reden dat we bij paarden waarvan geen maagscopie gedaan is sowieso minimaal 4 weken behandelen. Immers, indien we te vroeg stoppen is het weggegooid geld en heeft je paard er nog niks aan. Aan het gedrag kun je niet goed genoeg afmeten wanneer de maagzweren weg zijn.

Om 100% zekerheid daar over te verschaffen zou weer een gastroscopie nodig zijn. Vaak wordt deze wegens financiële redenen achterwege gelaten. Toch zijn er gevallen waarin alle vingers wijzen naar maagzweer, maar het paard niet goed op therapie reageert. In deze gevallen raden wij aan om toch een gastroscopie te laten doen, omdat enkele maagzweren er gewoonweg langer over kunnen doen om te herstellen.

Er bestaat ook nog een ander middel dat tegen maagzweren ingezet kan worden: sucralfaat. Dit middel is niet effectief wanneer het als enige medicijn ingezet wordt, maar heeft wel een toegevoegd effect wanneer het naast andere medicatie ingezet wordt. Sucralfaat legt een beschermend laagje over de maag zodat maagzuur het maagzweer niet goed aan kan tasten.

In meer zeldzame gevallen kunnen paarden ook zweren in de dikke darm ontwikkelen. Deze zijn lastiger te diagnosticeren. Diagnostiek zou via abdominale echo geprobeerd kunnen worden.

Afbeelding 2:

Links boven een oppervlakkig maagzweer met lichte bloeding.

Rechts boven enkele kleine maagzweren.

Links onder enkele maagzweren, waarvan enkele wat diepere lagen van de maag aantasten.

Rechts onder een omvangrijk en diep maagzweer.